



ČLÁNKY

PORTÁL » ČLÁNKY »

RUČENÍ V PŘÍPADĚ ÚPADKU VLIVNÉ OSOBY VE SVĚTLE NOVELY ZOK

Ostatní

Občanské právo

Trestní právo

Pracovní právo

Procesní právo

Mezinárodní a evropské právo

Obchodní právo

Správní právo

Rekodifikace

Finanční právo

Ústavní právo

Právo IT

Ručení v případě úpadku vlivné osoby ve světle novely ZOK

ČLÁNKY OBCHODNÍ PRÁVO Terezie Koenigová 07.08.2020



Dne 1. ledna 2021 nabude účinnosti dlouho diskutovaná novela zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech

a družstvech (dále jen „ZOK“), ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „NovZOK“), která přináší řadu podstatných změn. Jelikož se jedná o rozsáhlou novelu, zaměřuje se tento článek pouze na jednu dílčí část novely, a to na část týkající se změny úpravy institutu ručení vlivné osoby v případě úpadku.

Vlivná osoba ručí za dluhy upadnuvší korporace na základě ustanovení [§ 68](#) ve spojení s [§ 76 odst. 3](#) ZOK. Z důvodu zákonných podmínek aplikace institutu ručení v případě úpadku, bývá spojení těchto ustanovení považováno za sporné a k jejich užití tak v praxi příliš často nedochází. Překonává novela nedostatky současného znění ZOK?

Podle současné právní úpravy

V případě úpadku obchodní korporace má věřitel, případně insolvenční správce, na základě ustanovení [§ 68](#) ZOK možnost podat návrh zakládající ručení člena nebo bývalého člena statutárního orgánu za dluhy obchodní korporace, pokud tento člen věděl nebo měl a mohl vědět, že je obchodní korporace v hrozícím úpadku, a v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinil vše potřebné a rozumně předpokládané k odvrácení jejího úpadku. Člen statutárního orgánu je tak povinen při hrozícím úpadku aktivně jednat a

úpadek odvracet. V opačném případě by se totiž dopustil porušení péče řádného hospodáře, ke které je z titulu své funkce povinen.

Ustanovení [§ 76 odst. 3](#) ZOK poté zakládá obdobné užití [§ 68](#) ZOK také na vlivnou a ovládající osobu. Ze spojení těchto ustanovení tak *stricto sensu* vyplývá, že má být postihováno pasivní jednání vlivné či ovládající osoby v případě úpadku ovládané obchodní korporace, čímž se dopouští porušení péče řádného hospodáře. Vlivná ani ovládající osoba však nejsou povinny aktivně ovlivňovat jednání korporace, nýbrž se jedná pouze o možnost, kterou vzhledem ke svému postavení disponují. Navíc nejsou ani povinny jednat s péčí řádného hospodáře. Tato povinnost se vztahuje pouze na členy volených orgánů obchodní korporace. I kdyby tak byl vlivnou či ovládající osobou společník či akcionář obchodní korporace, dovodíme pouze povinnost loajality, nikoli povinnost péče řádného hospodáře. Pokud by se v postavení vlivné osoby nacházel například významný věřitel obchodní korporace, nebylo by možné dovodit ani povinnost loajality. Aplikace ustanovení [§ 68](#) ZOK na vlivnou a ovládající osobu tudíž není odbornou veřejností považována za důvodnou.^[1]

Stávající odkaz v ustanovení [§ 76 odst. 3](#) ZOK se nejeví jako vhodný také vzhledem k poměrně širokému vymezení vlivné osoby v [§ 71 odst. 1](#) ZOK, které zahrnuje i osoby, které obchodní korporaci ovlivnily pouze v jediném případě. Povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, potažmo odvracet hrozící úpadek by tak mohla být dovozena například i u věřitele obchodní korporace nebo významného obchodního partnera.

Zvláštní povinnosti při úpadku podle novely ZOK

Ustanovení na základě kterých lze ukládat sankce členům statutárního orgánu v případě úpadku obchodní korporace, tj. vyloučení z výkonu funkce ([§ 63 a § 64](#) ZOK), povinnost vydat prospěch ze smlouvy o výkonu funkce u věřitelských insolvenčních návrhů ([§ 62](#) ZOK) i výše uvedené ručení v případě úpadku obchodní korporace ([§ 68](#) ZOK) budou

nově sloučeny do jediné skutkové podstaty zakotvené v § 66 NovZOK. Ustanovení přitom bude dopadat na jakékoli porušení povinností člena statutárního orgánu, kterým přispěl k úpadku obchodní korporace, tzn. jak jednání, kterým aktivně úpadek přivodil, tak i jednání pasivní, kterým jej neodvrátil. Přičemž následkem porušení povinností bude založení povinnosti člena statutárního orgánu:

1. vydat do majetkové podstaty prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce, případně jiný prospěch, který od obchodní korporace v posledních dvou letech obdržel; a
2. v případě, že bude na majetek obchodní korporace prohlášen konkurz, povinnost poskytnout do majetkové podstaty plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnoty majetku obchodní korporace.

Povinnost doplnit majetek obchodní korporace byla do českého právního řádu převzata z důvodu převažujících výhrad stávajícího institutu ručení v případě úpadku. Jeho aplikace totiž v konečném důsledku může vést k nespravedlivým výsledkům tím, že budou na úkor jiných zvýhodněny jen určité skupiny věřitelů. Tento důsledek není v žádném případě v souladu s účelem daného ustanovení, a sice ochranou věřitelů. Stávající právní úprava proto upustila od institutu ručení a zvolila jiný, účinnější nástroj ochrany.

Povinnost doplnit majetek obchodní korporace, je-li její úpadek řešen konkurzem, lze považovat za zvláštní případ povinnosti k náhradě škody. Jejimi předpoklady přitom je porušení povinnosti člena orgánu, vznik škody a příčinná souvislost. Se stávající právní úpravou má společné posouzení jednání soudem, který vychází ze standardu péče, který je na členy volených orgánů kladen – péče řádného hospodáře.

Vedle člena statutárního orgánu se ustanovení § 66 NovZOK bude vztahovat také na každou další osobu, která se v takovém postavení fakticky nachází, bez ohledu na to, jaký vztah k obchodní korporaci má. Novela tak vedle členů

statutárního orgánu postihuje také tzv. faktické a stínové vedoucí, tj. osoby, které sice nejsou v postavení člena orgánu korporace, ale fakticky tak jednají. Může se tak jednat například o bývalého člena obchodní korporace, jejího společníka (akcionáře) či právě vlivnou a ovládající osobu. Novela nicméně upouští od stávajícího znění [§ 76 odst. 3](#) ZOK, který odkazuje na vlivnou osobu, jak je vymezena v ustanovení [§ 71 odst. 1](#) ZOK. Nově se bude jednat pouze o takové vlivné osoby, které se samy ocitnou v situaci, kdy budou obchodní korporaci fakticky řídit. Soud tak bude muset posoudit, zda vliv vlivné osoby na chování obchodní korporace dosahoval takové intenzity, že osoba byla v postavení faktického vedoucího, v důsledku čehož od ní lze očekávat stejný standard péče, jaký je kladen na členy volených orgánů obchodní korporace včetně následků spojených s případným porušením. Z logiky věci se navíc musí jednat o vliv (fakticky) vykonávaný, tj. nestačí pouhá možnost rozhodující vliv uplatňovat (srov. [§ 74 odst. 1](#) ZOK). A nakonec, abychom mohli hovořit o faktickém řízení, je nutné, aby se jednalo o vliv dlouhodobý, nikoliv pouze nahodilý či jednorázový.

Závěr

Stávající právní úprava pracuje pro případ úpadku obchodní korporace s institutem ručení, zatímco nová právní úprava zvolila zvláštní případ náhrady škody, a sice povinnost doplnit majetek obchodní korporace. Na vlivnou osobu se tato povinnost bude vztahovat pouze v případech, kdy její vliv dosahuje takové intenzity, že tuto obchodní korporaci fakticky řídí. Bude se tak muset jednat o vliv dlouhodobý, nikoliv pouze jednorázový, jak umožňuje stávající právní úprava. Jaký dopad budou mít nově nastavené podmínky ukáže až rozhodovací praxe. Nicméně se lze domnívat, že přísnější přístup, který novelizované znění bezpochyby nabízí, povede minimálně k motivaci členů statutárních orgánů i vlivných osob zodpovědněji odvracet případně hrozící úpadek obchodní korporace.

[1] ČERNÁ, Stanislava. *Ještě k ručení vlivné a ovládající osoby za porušení povinnosti odvracet hrozící úpadek*. Obchodněprávní revue. 2013, č. 6, s. 169-171.



Terezie Koenigová
Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář

100% **Hodnocení článku**

Pro hodnocení článku musíte být [přihlášen/a](#)